

Стягнення підсанкційних активів в дохід держави: **перший досвід ВАКС** та проблемні питання

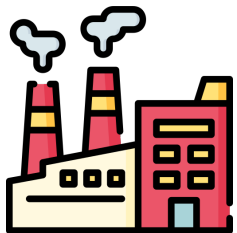
суддя Вищого антикорупційного суду Катерина Широка

Про що говоримо?

1. Новий інструмент санкційної політики в руках держави – стягнення активів. Перші рішення ВАКС.
2. Особливості адміністративного позову.
3. Стандарт доказування для позивача.

Стягнення активів в дохід держави – що це?

1. **Стягнення активів в дохід держави** є особливою санкцією, тобто спеціальним економічним обмежувальним заходом, а не видом юридичної відповідальності.
2. Це особливий вид реагування держави на дії тих осіб, які посягають на її існування, безпеку, суверенітет і територіальну цілісність.
3. **Метою** такої санкції – зупинення агресивних дій проти України шляхом удару по фінансовим можливостям прихильників такої агресії.

Умови накладання такої санкції

- Може застосовуватися лише в період дії правового режиму воєнного стану.
- З урахуванням принципу дії закону у часі, застосовується за дії, вчинені особою після 24 травня 2022 року (дати набрання цим законом сили).
- Застосовується лише щодо тих осіб, на яких рішенням РНБО вже накладено санкції у виді блокування активів після 24 травня 2022 року.
- Суб'єкти – фізичні та юридичні особи. Питання щодо громадянської належності фізичних осіб для застосування санкції є дискусійним.
- Рішення про стягнення активів в дохід держави приймає **Вищий антикорупційний суд** за позовом Мін'юсту.

Алгоритм застосування санкції

Рішення РНБО та
указ Президента

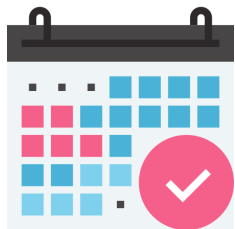

Позов Мін'юсту

Рішення ВАКС про
конфіскацію
активів

Строки звернення до суду з позовом

Стаття 122 КАС України встановлює Мін'юсту тримісячний строк для звернення до суду:

- цей строк обчислюється з дня виникнення підстав, з якими закон пов'язує право на пред'явлення вимог (з дня прийняття РНБО рішення про блокування активів потенційного відповідача)
- пропуск строку для звернення до суду не є безумовною підставою для залишення позову без розгляду, однак позивач повинен довести поважність пропуску

Особливості адміністративного розгляду

1. Скорочені строки розгляду – позов повинен бути розглянутий **протягом 10 днів**. Відповідачу встановлюється **дводенний строк** на подання відзиву. Апеляційна скарга подається **протягом 5 днів** з дня проголошення/опублікування на сайті ВАКС рішення.
2. Відповідачі, як правило, проживають на території РФ, з якою не здійснюється офіційний зв'язок. Їх викликають шляхом опублікування повістки на сайті ВАКС. **Поки жодного разу представники відповідача не з'явилися**. Неявка учасників справи не перешкоджає її розгляду.
3. Суд може прийняти тільки два рішення – задовольнити позов і конфіскувати актив або відмовити в задоволенні позову. Часткове задоволення позову або вихід за межі позовних вимог в цьому випадку **не допускається**.
4. Не повністю узгоджений із нормами КАС порядок розгляду справи. Приклад – третій особі надається 15 днів на подання своїх пояснень, що **більше ніж загальний строк розгляду** всього позову.
5. Стандарт доказування – **переконлива сукупність доказів** однієї сторони.

Що повинен довести позивач?

- Наявність рішення РНБО про блокування активів відповідача, яке прийнято після 24 травня 2022 року, та під час дії воєнного стану.
- Існування однієї з підстав для застосування спеціальної санкції у виді конфіскації активів. Широкий перелік таких підстав наведений в законі «Про санкції» – від ухвалення рішення щодо збройної агресії проти України до її інформаційної підтримки.
- Продовження існування цієї підстави і після 24 травня 2022 року (для дотримання принципу неможливості дії зворотньої сили закону).
- Належність активу, який планується стягнути відповідачу або можливість відповідача розпоряджатися/контролювати такий актив.

Особливості доказування

Суд керується двома принципами

Змагальність сторін – розгляд і вирішення справ в адміністративних судах вирішується з урахуванням принципу доведеності перед судом переконливості своєї позиції.

Офіційне з'ясування всіх обставин у справі – суд вживає заходи, необхідні для з'ясування всіх обставин у справі, зокрема щодо виявлення доказів з власної ініціативи.

Дякую за увагу

Суддя Катерина Широка

Вищий антикорупційний суд